

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเกิดขึ้นโดยข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับกระทรวงศึกษาธิการในการสนับสนุนให้พระภิกษุเข้าไปสอนในโรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา ซึ่งระยะแรกรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรมเพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายถวายพระภิกษุที่เข้าไปสอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีวัตถุประสงค์แรกเริ่มคือ ๑) เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านปริยัติ และปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา ๒) เพื่อให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่สำคัญของพระพุทธศาสนา และ ๓) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ คุณธรรม สามารถนำความรู้ และคุณธรรมไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม และมีความสุขปัจจุบันการเรียนรู้เรื่องของพระพุทธศาสนานับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทย เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา และวิถีชีวิตผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อ และหลักปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา^๑

วัดจัดว่าเป็นศูนย์กลางการศึกษาของสังคมไทยเป็นแหล่งคำสั่งสอน และการฝึกอบรมกิจกรรมที่สำคัญของรัฐ หรือ ชุมชนจะมีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาประกอบด้วยเสมอ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเน้นย้ำความสำคัญ และเสริมคุณค่าทางจิตใจ^๒ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ที่กล่าวไว้ในหนังสือความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติว่า “พระพุทธศาสนากับชนชาติไทยมีความสัมพันธ์แนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งในประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนชาติไทย และวัฒนธรรมไทย” นอกจากนี้หลักธรรมคำสอนใน

^๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, คู่มือปฏิบัติงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, (ขอนแก่น : โรงพิมพ์แอนนาออฟเซต ขอนแก่น, ๒๕๕๒), หน้า ๕.

^๒ กรมวิชาการ, การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : ครุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

พระพุทธศาสนามีลักษณะที่เหมาะสมกับกาลสมัย และสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่ กล่าวคือ การปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาพุทธมีความกลมกลืนไปกับธรรมชาติ และช่วยให้การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมมีความสงบสุข

ด้วยความสำคัญของพระพุทธศาสนาดังกล่าวแล้วการศึกษาของไทยจึงกำหนดให้บรรจุ วิชาพระพุทธศาสนาไว้ในหลักสูตรทุกระดับการศึกษาโดยเฉพาะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งระบุจุดหมายข้อแรกไว้ว่า “ต้องการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือมีคุณธรรมจริยธรรม และ ค่านิยมอันพึงประสงค์” จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงปรากฏสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ๕ สาระ และเรื่องของศาสนา ศีลธรรมจริยธรรมจัดเป็นสาระที่ ๑ และเป็น สาระหลักที่ต้องเรียนรู้ทุกช่วงชั้น (ป.๑ - ป.๖) ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ๖ เรื่อง^๓ ๑) ประวัติ และ ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ๒) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ๓) ประวัติพุทธสาวกพุทธ สาวิกา ๔) หน้าที่ชาวพุทธ ๕) การบริหารจัดการ ๖) วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา”

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนา และ เป็นการเสนองานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ที่เป็นผู้ริเริ่ม โครงการให้พระภิกษุสามเณรไปช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามโรงเรียนต่างๆ ที่ทาง มหาวิทยาลัยต้องการเห็นพระภิกษุสามเณรเป็นผู้มีความรู้ และความสามารถในการสอนศีลธรรมใน โรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาแสดงบทบาทของความเป็นศาสนิก ชนที่ดีได้ตามความเหมาะสมด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของ ปัญหาการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเพราะพระภิกษุที่ทำหน้าที่สอนวิชา พระพุทธศาสนาในโรงเรียนมีประสบการณ์วุฒิทางการศึกษาต่างกัน เช่น ถึงบางรูปสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี แต่บางรูปก็ยังไม่สำเร็จการศึกษา และไม่มีวุฒิการศึกษาสายครู เช่น ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และ ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู อาจส่งผลให้การเรียนการสอนไม่บรรลุตาม วัตถุประสงค์การเรียนการสอนโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนวิถิพุทธตั้งอยู่ในเขตตำบล หนองไผ่ อำเภอนวบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด และมีพระสอนศีลธรรมที่มีวุฒิทางการศึกษาไม่เหมือนกัน ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาประวัติความเป็นมา และโครงสร้างของโรงเรียนวิถิ พุทธ การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยาดำบล หนองไผ่ อำเภอนวบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด และผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างไร

^๓ กรมวิชาการ, การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา,(กรุงเทพมหานคร : ครุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕ - ๒๗.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความเป็นมา และสภาพการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

๑.๓.๑.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาวิจัยถึงประเด็นดังต่อไปนี้

๑) ความเป็นมาและสภาพการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา

๒) การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา

๓) ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา

๑.๓.๑.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ จำนวน ๘๔ คน จำแนกเป็น

๑. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔	จำนวน ๔๓ คน
๒. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	จำนวน ๑๕ คน
๓. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	จำนวน ๒๖ คน

๑.๓.๑.๓ ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และได้โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๘๐ คน จำแนกเป็น

๑. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔	จำนวน ๓๖ คน
๒. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	จำนวน ๑๖ คน
๓. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	จำนวน ๑๘ คน

๑.๓.๑.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ศึกษาคือ โรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอรัญบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๓.๑.๕ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑. กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย โดยการเจาะจงดังนี้

๑.๑ ครูผู้สอน	จำนวน ๕ คน
๑.๒ ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน ๑ คน
๑.๓ กรรมการสถานศึกษา	จำนวน ๑ คน
๑.๔ พระวิทยากร	จำนวน ๑ รูป

๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๔.๑ วิชาพระพุทธศาสนา หมายถึง การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ป. ๔ – ๖)

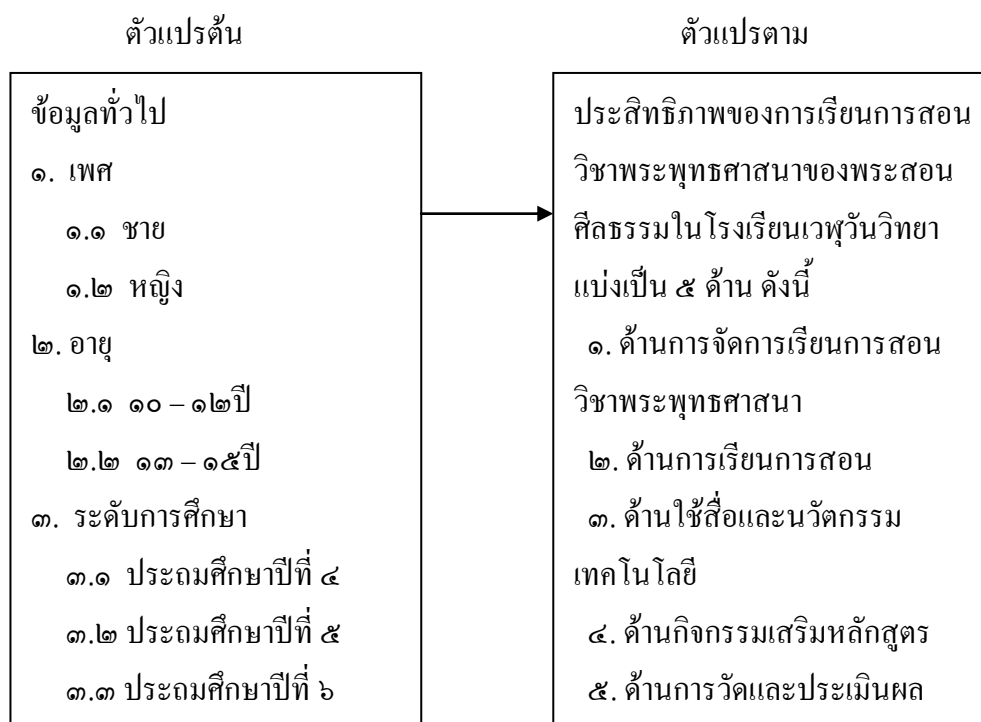
๑.๔.๒ พระสอนศีลธรรม หมายถึง พระภิกษุที่เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอรัญบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๔.๓ โรงเรียนเวฬุวันวิทยา หมายถึง โรงเรียนที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียน

๑.๔.๔ นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๕ สังกัดโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอรัญบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอรัญบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพประกอบที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ เพื่อให้ทราบความเป็นมา และสภาพการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา

๑.๖.๒ เพื่อให้ทราบการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา

๑.๖.๓ เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา